

20. 06. 2022

Reporter

Stran/Termin: 60

Naslov: Verjamem v zdravo pamet človeštva

Naklada: 13.000,00

Avtor: IGOR GOŠTE

Površina/Trajanje: 2.605,40

Rubrika/Oddaja: INTERVJU

Žanr: INTERVJU

Gesla: MREŽA RUK, MAŠA JAZBEC, SPECULUM ARTIUM

INTERVJU

DR. UROŠ OCEPEK
učitelj leta

Verjamem v zdravo pamet človeštva

IGOR GOŠTE

Naš tokratni sogovornik se ponaša z laskavim nazivom učitelj leta. Ljubezen do poučevanja mladih pa ni njegova edina ljubezen. Prebrali boste, da je zaradi zgodb, ki so mu jih o daljnih prednikih pripovedovali odrasli, vzljubil tudi rodoslovje. Pogosto sem ga srečal tudi na tridnevnem romanju zagorskih vernikov k Mariji Zvezdi v Novi Štifti, rad potuje in če se le da s prijatelji kavico spije brez dostikrat moteče mobilne naprave. Čeravno na trboveljski srednji tehniški in poklicni šoli poučuje ravno računalništvo in bi kdo menil, da je ves čas vpet v sodobno tehnologijo.

FOTO: PRIMOŽ LAVRE

INTERVJU

Najprej iskrene čestitke za naziv učitelja leta v izboru iniciative Učitelj sem! Učiteljica sem! Kako poteka izbor, kako dolgo brado ima?

Najlepša hvala. V Sloveniji je letos potekal še drugi izbor za slovenskega predstavnika. Lani so se lahko prijavili le osnovnošolski učitelji, letos pa tudi srednješolski. Zato sem bil neizmerno ponosen, da sem se v peterico najboljših uvrstil kot edini srednješolski učitelj. Še več, kakor veste, sem postal slovenski predstavnik na svetovnem izboru. Če pa me sprašujete po svetovnem izboru, tekovanje poteka od leta 2013.

Očitno v Zasavju delujete odlični učitelji, poleg vas je bil v ožjem izboru še Nermir Bajramović, ki poučuje v hrastniški osnovni šoli. Prva slovenska učiteljica, ki je zastopala državo na Global Teacher Prize, je bila na OŠ Ivana Skvarče v Zagorju Nina Jelen. Leta 2016 je naslov pripadel učitelju na zagorski OŠ Toneta Okrogarja Dejanu Kramžarju, leta 2018 pa učiteljici na hrastniški OŠ narodnega heroja Rajka Tini Šantej.

Brez lažne skromnosti lahko rečemo, da smo v Zasavju najboljši učitelji. Pozabili ste omeniti tudi učitelje, ki so prejeli priznanje ministrstva za šolstvo, znanost in šport oz. Zavoda RS za šolstvo, in sicer Majdo Škrinar Majdič (učiteljica na trboveljski gimnaziji in ekonomski srednji šoli) ter Alenko Knez (bivša učiteljica na naši šoli). Ne smemo pozabiti tudi na Jožico Frigelj (učiteljica na ljubljanski osnovni šoli Ketteja in Murna), ki je tudi zasavskih korenin. Mislim, da imamo vsi omenjeni učitelji in učiteljice zasavski gen za delavnost, prilagodljivost, inovativnost in pogum. Saj veste, da smo Zasavci pogumni in si marsikaj upamo. Mislim da nas to dela drugačne in hkrati tako posebne. Lahko bi se držali učnih načrtov kot pijanec ploča, a na škodo učencev in dijakov. Vsak učitelj je avtonomen, prav je, da učni proces prilagaja učencem in ga poskuša narediti čim bolj zanimivega. Tudi sam se trudim, da dijake presenetim s kakšno inovativno dogodivščino. Pri otrocih je potrebno vzdrževati pozornost. Večkrat lahko beremo, da se moramo učitelji boriti z vsemi drugimi dražljaji realnega in virtualnega sveta. A je vredno. Nikoli ne smemo obupati. Navsezadnje smo pogosto zadnji branik vrednot.

Kdaj in kje bo potekal globalni izbor, kako poteka, koliko držav sodeluje?

Na žalost nimam podatka. Ne o lokaciji ne o datumu izbora. Čakamo glavne organizatorje, da odprejo možnost prijav za svetovni izbor in dajo vse potrebne

informacije. Priznam, da smo kar na trnih, da bomo vse uredili pravočasno.

Zakaj ste se odločili za poklic učitelja? Morebiti zaradi veselja delati z mladimi, je bil kdo v ožji družini učitelj?

Mislim, da bi se strinjal s tem, da imam veselje delati z mladimi, jim podajati znanje in jim pomagati, da izkoristijo svoj potencial. Med predniki nisem imel učiteljev, ampak imam v daljnem sorodstvu tako po materini kakor po očetovi strani kar precej učiteljev med bratranci, sestričnimi, tetami in strici. Prav zanimivo. Mnogi pa ne vedo, da je tudi moj brat po izobrazbi učitelj. Dela sicer kot računalnikar, razvijalec programske opreme v podjetju Dewesoft. Po izobrazbi je magister (profesor) računalništva in informatike.

Prvo koronsko leto in tudi drugo zaganje ni bilo prijetno ne za učitelje ne za učence, v vašem primeru dijake. Čeravno na šoli poučujete računalništvo, je verjetno tudi pri tem predmetu bistveno lažje poučevanje v živo kot na daljavo?

Tako je. Čeprav sem učitelj računalništva, vem. Da pristnega stika ne more nadomestiti nobena naprava. Drži sicer, da za moje dijake ni bilo toliko šoka, ker smo spletne učilnice že uporabljali pred korono. Na žalost pa pouk na daljavo zakrije marsikatero stvar, ki bi jih učitelji opazili pri pouku v živo.

Čeprav sem učitelj računalništva, vem, da pristnega stika ne more nadomestiti nobena naprava.

Še pred leti smo otroke poskušali odtrgati od računalnika, v koronskem času pa so morali ure in ure preživeti pred elektronskimi zasloni. Zdi se mi, da se počasi privajamo na virtualni svet. Se lahko temu sploh še izognemo?

Dijakom rečem, da se vse da, če se hoče. Tako da ne smem reči, da se ne moremo temu izogniti (smeh). Ampak mislim, da se vsi strinjamo, da je virtualni svet paralelni svet, v katerem se marsikaj dogaja in vpliva na naš realni svet. Čeprav dijake seznanjam z znanjem prednikov s področja računalništva, jih seznanjam tudi z aktualnim znanjem na področju znanosti in stroke, ves čas opozarjam na etično rabo in uporabo tehnologije. Digitalne naprave in virtualni svet sami po sebi niso nevarni. Nevaren je človek, ki oboje uporablja za škodovanje drugim. Pa naj gre za zlonamerne komentare v spletnih klepetalnicah, zlonamerno programsko opremo, programsko

opremo, ki je oblikovana tako, da zasvoji uporabnike, pa vse do kibernetičnih vojskovanj. Zato moramo vlagati v ljudi in preprečiti opozarjati, kaj je prav.

Človek je navkljub računalniški dobi socialno bitje in potrebuje dotike, kofetkanje, če se pošalim. Čeravno zadnja leta opažam, da marsikdo preveč časa preživi za elektronske zaslone in manj kje v naravi. Pa še takrat, ko smo v naravi, se mi zdi, da vsi brskamo po pametnih telefonih...

Drži. Sam se zavestno odločim, da ne uporabljam mobilne naprave, če se z nekom dobim na pijači. Zdi se mi nevljudno, da bi se odzival na vsako obvestilo telefona. Tudi na izletih in potovanjih uporabljam telefon le za geološkijsko orientacijo, da se ne izgubim (smeh). Sicer brez težav odmislim potrebo po prenehanju stika z digitalnim svetom. Morda imam prednost, da sem odrasla v času, ko so bili računalniki precej slabši in tudi nedostopni.

Vseeno se brez poznavanja osnov računalništva, sodobne tehnike skorajda ne da več normalno živeti. Starejša generacija se bolj težko privaja na plastični denar, na pametne elektronske naprave, vaša verjetno lažje? Še lažje tisti, ki so se rodili v zadnjem desetletju, mar ne?

Res je. Moram priznati, da sem presenečen in tudi razočaran, ker si odločevalci zatiskajo oči in ne želijo oblikovati obveznega predmeta s področja vsebin računalništva in informatike. Danes, če si strokovnjak na nekem ozkem področju, si eden izmed mnogih, ki imajo papir, na katerem piše, kaj naj bi znal. Delodajalci pa iščejo potencialne delavce in sodelavce, ki imajo širino in so razgledani. Računalništvo je v vseh porah življenja, pri vseh znanstvenih strokah. Mnogi pravijo, da obvezni predmet iz računalništva pomeni, da bodo učenci samo in zgolj programirali, kar je daleč od tega. Od leta 2016 deluje skupina RINOS (strokovna delovna skupina za vključitev temeljnih vsebin računalništva in informatike v slovensko šolstvo) pod okriljem ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ). Skupina je analizirala evropske države glede uvajanja omenjenih vsebin. Leta 2019 je MIZŠ ustanovilo skupino RINOS 2, ki je nadaljevalo delo, skupini sem se pridružil, in naredili smo akcijski načrt za vpeljavo obveznega predmeta s področja računalništva in informatike. Še več, pripravili smo predlog okvira računalništva in informatike od vrtca do srednje šole. Z vsem so bili odločevalci seznanjeni. Od akcijskega načrta so pretekla že štiri leta. Verjetno ni potrebno omenjati, koliko otrok je bilo

in je še prikrajšanih za sistematično spoznavanja področja, ki je konkretno vpeto v naša življenja. Res žalostno.

Kmalu bo desetletje, kar poučujete, kar je po eni strani malo, po drugi pa zaradi razvoja tehnologije dolga doba. Kdo se bolj spreminja, mi, dijaki ali tehnologija?
Mislim, da se vsi spreminjamo, a najbolj se spreminja tehnologija. Če učitelj želi biti aktualen in dati dijakom znanja, ki so danes pomembna, mora spremljati, kaj se dogaja v stroki. Posledično se sam še dodatno izobražujem in tako spreminjam svoj način poučevanja.

Pa dohajate vse te hitre spremembe, tudi na področju umetne inteligence?
Ne bi rekel, da dohajam vse spremembe. Trudim se to čim bolj spremljati, ampak

” Virtualni svet je paralelni svet, v katerem se marsikaj dogaja in vpliva na naš realni svet.

zaradi hitrega tempa življenja težko vse spremljam. Običajno si izberem področja, ki me zanimajo in sem tam bolj seznanjen z novostmi.

Prebral sem, da ste v mladosti hodili v cerkev, kjer ste ministrirali in kjer se pravzaprav ne spreminja prav dosti. Ne v času, ko sem sam ministriral in ne danes. Kaj vam daje vera, morebiti potreben čas, ki ga imamo sicer v tem hitrem tempu vse manj?

Vera je pomembna vrednota vsakega človeka, ki je kašipot na poteh življenja in mu daje oporo, ko pride do razburkanega morja življenja, polnega čeri. Rad poudarim, da ne verjamem v ultimativnost religije, torej, da je samo ena religija prava. Zdi se mi pomembno, da vsak človek v sebi neguje vero, prepričanje, ki mu daje oporo v življenju. Rad prebiram o religijah, njihovem nastanku in nauku. Tudi na potovanjih pogosto obiskujem sakralne objekte in sem vedno znova fasciniran nad lepotami cerkva. Priznam, da me marsikdaj zagrabi, da bi šel igrat na kakšne orgle, še zlasti če so kaj posebne.

biografija

Dr. Uroš Ocepek prihaja iz preproste delavske družine, v kateri sta bila in sta še z bratom deležna vse podpore. Ko je še živel v Zagorju, so si delili majhno stanovanje, ki pa je bilo polno ljubezni, podpore in nešteti spominov. Zadnjih pet let živi v Trbovljah, nekaj korakov stran od šole, kjer dela. Po končani zagorski OŠ Ivana Skvarče je nadaljeval izobraževanje na trboveljski gimnaziji in ekonomski srednji šoli ter vzporedno obiskoval srednjo glasbeno šolo za orgle. Po maturi je šel na Pedagoško fakulteto Univerze v Ljubljani, kjer je diplomiral kot profesor matematike in računalništva. Ker je predčasno diplomiral, se je pokazala možnost, da bi lahko nadaljeval izobraževanje na podiplomskem študiju. Postal je doktor znanosti s področja računalništva in informatike. Skoraj desetletje je profesor računalništva na srednji tehniški in poklicni šoli v Trbovljah.

INTERVJU

Poučujete na trboveljski srednji tehniški in poklicni šoli. Pred leti se mi je zdelo, da si večina staršev želi, da bi se njihovi otroci šolali na gimnaziji, da bi postali najmanj magistri, le redki pa so svoje otroke vzpodbujali za poklicno izobraževanje. Se kaj spreminja v tej smeri?

Sicer posplošeno gledano bi lahko rekli, da je ponovno zanimanje za tehniko, ampak to je res površinsko opazovanje. Če pogledamo poklicne programe, so zelo podhranjeni glede vpisa. Delodajalci iščejo orodjarje, inštalaterje, avtoserviserje, ki jih tudi izobražujemo na naši šoli, ampak na žalost ne moremo izobraziti dovolj dijakov, da bi krili vse potrebe v gospodarstvu. Žal še vedno ni zanimanja za te poklice, četudi so iskani. Kar morebiti čudi, kajti če so posamezniki res uspešni v teh poklih, so v resnici tudi dobro plačani. Upam, da se bo to spremenilo in bo več zanimanja tudi za te poklice.

Spomnim se kakšnega rudarja, ki je svojemu sinu rekel, češ pojdi v šolo, da ti bo lažje kot meni.

Pogosto imajo pomembno vlogo pri odločanju ravno starši, ki za otroka ne želijo, da bi obiskoval poklicno izobraževanje. Čeprav bi posplošeno rekli, da starši svojega otroka najbolje poznajo, a vedno ni tako. Včasih precenjujejo otrokove sposobnosti in nekako želijo preko otroka uresničiti svoje želje. Po drugi strani pa, kot sem že omenil, gospodarstvo intenzivno išče orodjarje, inštalaterje ...

V Trbovljah in Zasavju je kar precej uspešnih podjetij. Ste s katerim od njih razvili kakšno koristno sodelovanje? Vi oziroma šola?

Seveda. Naša šola se povezuje z gospodarstvom in nastanejo res zanimive zgodbe. Opozoril bi na svoje sodelovanje z laboratorijem **RUK** (Zavod za kulturo Delavski dom Trbovlje), še posebno z dr. **Mašo Jazbec**, s katero sva oblikovala kar precej zanimivih inštalacij. Pri inoviranju sva vključila tudi dijake in marsikatera inovacija je prejela zavidanja vredno priznanje Zasavske gospodarske zbornice.

” Digitalne naprave in virtualni svet sami po sebi niso nevarni. Nevaren je človek, ki oboje uporablja za škodovanje drugim.

Pred leti ste v Zagorju z Nado Brezovar zasnovali spletno družinsko drevo. Od kod ljubezen do rodoslovja?

Mislil, da je zanimanje za prednike vzpodbudilo dejstvo, da sem imel srečo, da sem poznal stare starše in tudi prastarše. Velikokrat so mi govorili zgodbe iz časa odrasčanja, tako sem vzljudil zgodovino in zgradil odnos do prednikov. Ko raziskujem prednike, se mi zdi fascinantno, kateri priimki so priimki mojih prednikov, da jih prepoznam kot priimke mojih znancev, prijateljev, sošolcev. Res neverjetno, kako smo povezani. Ko odkrijem kaj novega, zanimivega, pogostokrat seznanim starega očeta z odkritji, ki je presenečen, da se je v mladosti družil s sovrstniki iz vasi, ki so bili v resnici njegovi daljni bratranci in sestrične. Na žalost pa tega podatka takrat niso imeli. Če bi vsi poznali svoje

korenine, bi videli, da smo res med seboj povezani, ravno zaradi tega bi morali bolj držati skupaj.

Ukvarjate se tudi z virtualno resničnostjo, pa z menim neznanim slikanjem s pomočjo misli BCI. Kaj je to?

Verjetno mislite na BCI-slikarja ...

Ja ...

Najlažje bom to pojasnil tako, da si predstavljate, da imate na glavi kapo z osmimi elektrodami, ki berejo in sprejemajo vaše možganske signale. Nato vam na ekranu pokažejo, med katerimi potezami čopiča lahko izbirate. Eno potezo si zamislite, to zazna kapa, ki preko vmesnika med možgani in računalnikom to sporoči računalniku, naš program pa glede na izbrano potezo čopiča nariše kretnjo na digitalno platno. Tako lahko z mislimi slikate, ne da bi uporabili roke. Res je fascinantno in morate poskusiti.

Obljubim. V trboveljskem delavskem domu so v času mag. Zorana Pozniča zasnovali festival Novomedijske kulture Speculum Artium. Zame je marsikaj od tam videnege nepoznana, a zanimiva znanstvena fantastika, za vas verjetno pravi balzam za dušo.

Da, res je odličen festival. Organizatorji so velikokrat povabili medse tudi mednarodne znanstvenike s področja humanoidne robotike. Tako je Trbovlje obiskal tudi Hiroši Išiguro, japonski direktor Laboratorija za inteligentno robotiko. Z njim je sodelovala tudi prej omenjena **Maša Jazbec**, ki je doktorirala na Japonskem. Res si štejem v čast, da lahko z njo sodelujem.

” Vera je pomembna vrednota vsakega človeka, ki je kažipot na poteh življenja in mu daje oporo, ko pride do razburkanega morja življenja, polnega čeri.

Kaj rajši prebirate, klasično oblikovane knjige, torej zapisano na papirju, ali prek elektronskih naprav?

Priznam, da večinoma berem prek računalniškega ekrana ali tablice. Če pa mi zadiši branje zgodb, potem absolutno moram prijeti v roke pravo knjigo. Večkrat sem se lotil branja e-knjig, ampak mi je motivacija hitro upadla. Pri klasičnih knjigah pa me zgodbe močneje zgrabijo in me držijo do konca. Kot sem že rekel, pristne izkušnje ne more nadomestiti nobena digitalna naprava.

Sam se z vnuki, tako kot nekoč s svojimi otroki rad igram skrivalnice, človek ne jezi se, z njimi kartam ... Bistveno rajši, kot da je vsak od nas zabubljen v tablice, pametne telefone ali televizijske ekrane. Sem pračlovek, starokopiten?

Sploh ne. Kakor skozi intervju ugotavljava, je pomembno, da imamo prava izku-

stva s fizičnim svetom, in čeprav je navidezno otroka lažje zamotiti z napravami, ga v resnici ne smemo oropati osebnih izkustev, spoznavanja narave, sovrstnikov ... V nasprotnem primeru naš čaka scenarij, podoben filmu *Matrica*. Ampak verjamem v zdravo pamet človeštva. Moram verjeti. Že zato, ker sem učitelj.

Najdete čas za kakšne hobije?

Eden ključnih, ki mi daje novega zagona in idej, so potovanja, ki jih v celoti sam organiziram in pri tem zelo uživam. Sicer pa se ljubiteljsko ukvarjam z rodoslovjem, kar sem že omenil, tu in tam še zaigram pri raznih obredih ter včasih likovno in glasbeno znanje pretvorim v nekaj novega, za dušo. ■